

Lähettiläjä / Avsändare

SUOMEN RIISTAKESKUS

Sompiontie 1

00730 HELSINKI

029 431 2001



PÄÄTÖS

Pvm

Nro

10.07.2026

2026-1-000-42910-9

Vastaanottaja / Mottagare

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ML 41 A §:N MUKAINEN KANNANHOIDOLLINEN POIKKEUSLUPA

HAKIJA

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HAKEMUS

Hakija on hakenut poikkeuslupaa seuraavasti:

Eläinlaji ja lupamäärä:

karhu

45 kpl

Eläinlaji ja haettu lupa-aika:

karhu

20.8.2026 - 31.10.2026

Hakemusalue:

Pinta-ala

314085 ha

- 558495H6E7.pdf

Hakemuksen perustelut

Hakemuksen kohteena olevan riistaeläinlajin kanta tai kannan tila haetulla lupa-alueella:

- Lieksan karhukanta on tihentynyt, koska siihen ei ole kohdistunut säännöllistä karhukannan kasvun säätelyä kolmeen vuoteen (2022, 2024 ja 2025). Naaraita pentuineen on esiintynyt tänä keväänä ja alkukesän aikaan maaseutukylissä pelloilla asutuksen lähistöllä ja asutuksessa eri puolilla Lieksaa yhä enemmän. Enimmillään on nähty kerralla yhdellä laajahkolla peltoaukealla 9 eri karhua: naaras kolmen erauspennun kanssa, naaras kahden parivuotiaan jälkeläisen kanssa ja yksi erillään oleva yksilö. Samaan aikaan nähtiin ja kuvattiin toisaalla 8 eri karhua ruokailemassa pellolla noin 13 kilometrin päässä luoteen suunnassa. Lisääntyvien naaraiden määrä on vähintäänkin 20-25 naarasta, todennäköisimmin enemmän. Lieksan karhukannan sukupuolijakauma oli Luonnonvarakeskuksen kaksivuotisessa (2022 ja 2023) karhujen DNA-tutkimuksessa naarasvoittainen. Naaraskannassa on eri ikäisiä yksilöitä pentujen määrästä päätellen. Parhaassa hedelmällisyydessä olevilla kokeneilla naarailla on nähty jopa neljä pentua. Myös kahden ja kolmen pennun kanssa liikkuvia naaraita on esiintynyt runsaasti. Nuoria karhuja on jäänyt syntymäsjöilleen. Niistä suurin osa on todennäköisimmin naaraita, koska nuoret urokset lähtevät vaeltamaan kauemmas. Karhukannan lisääntymispotentiaali on siis erinomainen. Lieksan karhukanta on yhteydessä Venäjän runsaaseen karhupopulaatioon. Vaikuttaa siltä, että useamman vuoden tauko karhukannan säätelystä on edistänyt ja nopeuttanut karhukannan levittäytymistä uusille alueille. Karhukannan hoitosuunnitelman mukaan

karhukannan levittäytymistä olisi hidastettu säätelemällä itäisen Suomen karhukantaa muuta Suomea enemmän, jotta ihmisillä olisi ollut muilla alueilla mahdollisuus totuttautua rinnakkaiseloon karhujen kanssa, sekä varautua niiden aiheuttamiin haasteisiin, joita väistämättä aiheutuu. Lieksan karhukanta näyttää tihentyvän monia muita alueita nopeammin maantieteellisten (vesistöeste) ja biologisten (vahva naaraskanta ja yhteys Venäjän karhupopulaatioon) seikkojen vuoksi. Lieksassa on tällä hetkellä vahvempi karhukanta kuin koskaan EU-jäsenyyden aikana.

Toimenpiteet, jotka luvan sijasta voitaisiin toteuttaa:

- Korkein hallinto-oikeus on todennut ennakkopäätöksessään KHO:2026:36, että karhua koskeva kannanhoidollinen poikkeuslupa on mahdollista myöntää, kun päämääränä on vähentää ennakolta ihmisten ja karhujen kohtaamisen todennäköisyyttä harventamalla kasvanutta karhukantaa sekä rajoittamalla kannan kasvua ja tihentymiä poikkeuslupa-alueella. Lieksan karhukantaan on kohdistettu EU-jäsenyydenkin aikana kannan kokoon suhteutettua säätelyä, mikä on edistänyt suojelua. Tällä hetkellä, ellei karhukantaa voida säädellä, karhuista aiheutuvien sosioekonomisten haittojen ja hyötyjen tasapainoa ei voida saavuttaa. On tärkeää, ettei laji saa haittaeläimen statusta. Viimeisten noin viidentoista vuoden ajalta on kaksi muuta ajanjaksoa, jolloin karhukannan aiheuttamat sosioekonomiset haitat (satovahingot, pihakäynnit, karhujen ja ihmisten kohtaamiset, pelko luonnossa liikkumista kohtaan jne.) alkoivat olla paikallisen ihmisyhteisön sietokyvyn rajoilla. Tämän hetkinen tilanne aiheuttaa vielä suurempaa huolta kuin vuoden 2010 heikon marjasadon tuottama tilanne ja vuosien 2016-2019 aikana syntynyt tihentyminen. Tänä keväänä ja alkukesänä karhuja on esiintynyt pihoissa ennätysmäärin, yli viisinkertaisesti lähivuosiin verraten huolimatta siitä, että kasviraivintoa on ollut jo tarjolla luonnossa. Karhujen kiima-aika touko-kesäkuun aikana lisäsi karhujen näyttäytymistä (yli 200 pihakäyntiä 30.6.2026 mennessä) pihoilla ja taajamissa. SRVA-tehtäviä on ollut runsaasti. Työllistäneet SRVA toimijoita touko-kesäkuussa päivittäin. Lieksassa on testattu liiketunnistimella varustettuja äänikarkottimia. SRVA-henkilöiden suorittamat karkotukset ja äänikarkotukset ovat toimineet, kun karkotus on tapahtunut nopeasti karhuhavainnon jälkeen. Ei voida kuitenkaan varmistaa, että karhu oppisi pysyvästi varomaan kaikkiin pihoihin tulemistä. Pihoissa käyneet ja/tai vahinkoja ja huolta aiheuttaneet karhut saattavat siirtyä ja ovat siirtyneetkin havaintojen mukaan toiseen kohteeseen eli vaikutus jää tilapäiseksi. Eräät viljanviljelijät ovat turhautuneita karhujen aiheuttamiin kasvavalle sadolle aiheuttamiin vahinkoihin (tallaus, syönti ja ulosteiden vaikutus) ja päättäneet olla viljelemättä kauraa pelloillaan. Tänä kesänä on kerrottu karhujen syöneen myös ohran oraita, mikä on uusi ilmiö. Karhujen ruokailu viljellyillä nurmipelloilla sekä myös luonnonkasveja, kuten voikukkaa, kasvavilla pelloilla on todella yleistä. Pellot sijaitsevat aivan asutuksen lähistöllä. Suomen riistakeskus on perustellut karhua koskevien poikkeuslupien myöntämistä myös metsästyksen karhuille aiheuttaman häiriön vaikutuksella karhujen ihmisarkuuden säilyttämiseen. Vaikka luonnonsuojelujärjestöt ovat systemaattisesti kiistäneet metsästyksen vaikutuksen ihmisarkuuteen, käytännössä on viimeisten vuosien aikana havaittu joissakin karhuyksilöissä ihmisarkuuden vähenemistä. Karhut ovat yksilöitä ja eräät niistä eivät piittaa ympäristön häiriöistä juuri lainkaan, vaan jopa lähestyvät ihmisiä. Karhujen on kerrottu jääneen aiempaa pidemmäksi ajaksi "tölliälemään" ihmisiä. Karhut tottuvat asutuilla seuduilla ihmisten tuottamiin ääniin ja hajuihin. Voidaan kuvitella, että karhut pakenevat esimerkiksi traktorin luonnotonta ääntä kuultuaan, mutta se ei pidä paikkaansa. Lieksan karhukantaa ei ole mielekästä kasvattaa

nykyisestään, vaan siihen on syytä kohdistaa KHO:n linjauksen mukaan kannan kasvua rajoittavaa säätelyä. Yksittäisten vahinkoja ja turvallisuusuhkaa tuottavien karhujen poistaminen ei sovellu päämäärään pääsemiseksi eli ei ole muu tyydyttävä ratkaisu. Kantaa on ryhdyttävä säätelemään kestävästä verotuksen periaatteella vuosittain. Tänä vuonna haettava lupamäärä vastaa Lieksassa kahden viimeisen vuoden pentutuottoa laskennallisella noin 2 pentua/lisääntyvä naaras mitoituksella. Vuosina 2022-2025 Lieksan karhukantaa on säädelty kannanhoidollisesti ainoastaan 11 karhuyksilön verran. Haettavassa poikkeuslupien määrässä on huomioitu se, että Lieksan karhukannasta on dispersoitunut nuoria yksilöitä. Karhukannan säätelyn ulkopuolelle jätetään tänä metsästysvuotena Lieksan itäosien erämaisemmissä ympäristöissä (valtion mailla) elävät karhut. Tavoitteena on kohdistaa metsästys asutummille seuduille, missä karhujen määrän lisääntyminen lisää myös ihmisten ja karhujen välisten kohtaamisten vaaraa. Eräässä tämän kesäisessä SRVA-tapauksessa isäntäväki näki aamukahvin aikaan karhun ikkunastaan syömässä voikukkia. Siinä vaiheessa, kun luontoelämyksen tuottanut karhu kävi jättämässä jälkensä aittarakennuksen takana olevaan kasvimaahan ja multaiset jäljet lämpökompostorin kylkeen, isäntäväki totesi, että asiasta oli syytä ilmoittaa ja toivoa, että käynnistyy SRVA-operaatio karhun karkottamiseen. Useissa tapauksissa SRVA-karkotusoperaatiot käynnistyivät lähietäisyydellä Lieksan kaupungista, kun vakituisen asunnon ikkunasta on näkynyt päiväsaikaan useita eri karhuja syömässä voikukkia ja muuta kasviravintoa. Useampi nuori karhu on seikkaillut aivan Lieksan kaupungin keskustassa ja näyttäneet useamman kerran lähes Lieksan keskustassa. Tapaukset ovat käynnistäneet SRVA operaatioita. SRVA toimijat ovat toimineet jaksamisensa äärirajoilla.

Eräässä tapauksessa karhu kävi hajottamassa kesäasunnon vanhassa navetassa säilytettyjä mehiläispesätarvikkeita. Se oli päässyt sisälle lantalan luukusta ja särkenyt pois mennessään ikkunan. Karhu oli kuljetellut ja levitellyt mehiläispesätarvikkeita navetan ulkopuolelle metsän laitamille. Jäljistä päätellen karhu oli asustellut pidempään pihapiirin tuntumassa ja käynyt navetassa useampia kertoja. Toisessa vapaa-ajan asuntona käytetyn entisen maatilan varastosta tuli asukkaan pihaan ajaessa ulos karhu. Karhu oli käynyt syömässä kalankasvatusyrittäjän kalanrehua ja tuli yllätetyksi. Karhu pakeni kuitenkin sillä kertaa, mutta se on kierrellyt pihassa senkin jälkeen valvontakamerakuvien mukaan.

Kyyhkyjen ja sorsien ruokinta on lopetettu kokonaan, koska karhut asuttavat ko.seudun.

Ilomantsin puolella, lähellä Lieksan rajaa Patvinsuon kansallispuistossa retkeilijät näkivät polulla edessään kaksi karhua, jotka selkeästi huomasivat retkeilijät, mutta eivät lähteneet minnekään. Retkeilijät olivat kääntyneet tulosuuntaansa ja ottaneet yhteyttä hätäkeskukseen. Nähtävästi luontoelämys vaihtui pelkoon omasta turvallisuudesta, koska karhut eivät reagoineet ihmisten läsnäoloon. Vastaavia tapauksia on runsaasti ja ovat lisääntyneet huomattavasti.

Nämä esimerkkitalanteet tältä kesältä kuvaavat karhukannan tihentymisen vaikutuksia. Karhut alkavat aiheuttaa huolta ja pelkoa. Turhautuminen karhujen aiheuttamiin viljelmävahinkoihin on aiheuttanut muutoksia viljelysuunnitelmiin. Karhut laiduntavat kuin tuotantoeläimet pelloilla. Lampaiden metsälaitumia on täytynyt tarkastaa useammassa paikassa ennen laiduntamista, koska aitauksissa on ollut merkkejä karhujen vierailuista. Useammassa tapauksessa karhu on käynyt lammasaitauksen sisällä. Osassa aitauksista on ollut sähköt päällä ja osassa aitauksessa ei ollut vielä sähköä. Aitauksissa ei ollut vielä lampaita. Karhukannan tihentymisen huolestuttava piirre on Lieksan kaltaisessa harvaan asutussa kunnassa karhuista tehtyjen

näköhavaintojen määrän lisääntyminen koko poikkeuslupa-alueella etenkin asutuksen ja ihmistoimintojen lähellä.

Aikaisemmin toimineen kannanhoidollisen metsästyksen aikaan ei ollut tällaisia pahoja, laajoja ongelmia ja tilanteita.

Mikäli kannanhoidollinen metsästys ei käynnisty, on oletettavissa että ongelmat ja tilanteet eskaloituvat tulevaisuudessa ja esim. SRVA-toimenpiteet runsastuvat siinä määrin, että tehtävien hoitamiseen ei löydy enää riittäviä resursseja.

Välitoimenpiteet

Hakija ilmoitti 23.6.2026 puhelimitse, että hakemuksen perustelutekstissä päivämäärä tulisi olla 20.6.2026 eikä 30.6.2026.

Hakijaa on kuultu riistakeskuksen tiedossa olevien päätökseen liittyvien taustatietojen osalta. Hakija on vastannut kuulemiseen 2.7.2026

PÄÄTÖS

Suomen riistakeskus on päättänyt myöntää poikkeusluvan seuraavasti:
 Karhu 24 kpl 20.8.2026 - 31.10.2026

Poikkeusedellytys

Metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisesti tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi.

Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan perusteella päämääränä: Päämääränä on vähentää ennakolta ihmisten ja karhujen kohtaamisen todennäköisyyttä harventamalla kasvanutta karhukantaa sekä rajoittamalla kannan kasvua ja tihentymiä poikkeuslupa-alueella.

Poikkeuslupa-alue:

Hakemuksen karttaliitteen mukainen alue.

Pyynnissä on sallittu käyttää metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sallittuja pyyntivälineitä ja -menetelmiä.

Ehdot

Tämän poikkeusluvan nojalla voidaan pyytää hakemushetkellä Oma riista -palvelun yksilöllisellä koodilla ilmoitetulla alueella edellyttäen, että luvan käyttäjällä on alueella siihen muutoin metsästyslain säännösten edellyttämä oikeus.

Poikkeuslupa ei koske vuotta nuorempaa karhun pentua eikä karhunaarasta, jota tällainen pentu seuraa.

Poikkeusluvan käyttäjän tulee ottaa huomioon, että oikeudesta metsästää luonnonsuojelulain mukaisilla suojelualueilla on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

Poikkeusluvan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle, poliisille ja Metsähallituksen erätarkastajalle poikkeusluvan nojalla tapahtuneen pyynnin tuloksesta:

- 1) ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu yksittäinen riistaeläin on tullut pyydystetyksi, taikka
- 2) jos riistaeläimet ovat jääneet pyydystämättä, ensimmäisenä arkipäivänä poikkeusluvan voimassaolon päättymisestä.

Ilmoitus on tehtävä Suomen riistakeskukselle ensisijaisesti oma.riista.fi -palvelussa tai, jos sen käyttäminen ei ole mahdollista, niin vaihtoehtoisesti sähköpostilla Suomen riistakeskuksen Pohjois-Karjalan aluetoimistolle

osoitteeseen pohjois-karjala@riista.fi. Ilmoitus poliisille toimitetaan sähköpostilla osoitteeseen era-asiat.ita-suomi@poliisi.fi ja Metsähallituksen erätarkastajille sähköpostilla osoitteisiin jyrki.turpeinen@metsa.fi ja antti.niemi@metsa.fi.

Jokaisessa ilmoituksessa on mainittava tämän poikkeusluvan numero, saalisyksilö/pyydystettyjen eläinten määrä, sen sukupuoli, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit. Lisäksi on ilmoitettava metsästäjän nimi ja metsästäjännumero.

Metsään haavoittuneena jääneestä karhusta on viipymättä ilmoitettava poliisille ja Suomen riistakeskuksen Pohjois-Karjalan aluetoimistolle.

Poikkeusluvan saajan on nimettävä metsästyslain 30 §:n perusteella metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia.

Metsästysasetuksen 23 §:n 3 momentin mukaan karhun, suden, ahman ja ilveksen metsästyksen johtajan tulee 1. suunnitella käytännön metsästystapahtumat, 2. antaa metsästykseseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä sekä 3. huolehtia, että poikkeusluvan ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan.

Metsästysasetuksen 23 §:n 6 momentin mukaan seuruemetsästyksessä on joko metsästyksen johtajan tai varajohtajan oltava läsnä. Metsästyksen johtajan tai varajohtajan ei kuitenkaan ole oltava läsnä, jos metsästys tapahtuu vahtimalla. Seuruemetsästyksellä tarkoitetaan metsästystapahtumaa, jossa on läsnä useampi kuin yksi metsästäjä.

Pyynnissä on muutoin noudatettava mitä metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä määrätään.

Päätöksen perustelut

Keskeiset sovelletut säännökset ja muu ohjeistus

Luontodirektiivi

Luontodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan. Tämän lisäksi direktiivin 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään, että direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan Euroopan unionin tärkeinä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen ja ottamaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä kaikki liitteen IV (a) kohdassa mainittujen lajien yksilöiden tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa. Luontodirektiivin liitteen IV (a) kohdassa on mainittu muun muassa karhu (*Ursus arctos*). Luontodirektiivin 16 artiklassa säädetään poikkeamisesta 12 artiklan kielloista.

Luontodirektiivin tulkintaohje

Euroopan komissio on julkaissut tiedonannolla 12.10.2021 ohjeasiakirjan luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta (C(2021) 7301 final, 12.10.2021). Ohjeasiakirjalla on tarkistettu vuonna 2007 julkaistua ohjeasiakirjaa ja siinä on muun ohella otettu huomioon unionin tuomioistuimen viimeisin ratkaisukäytäntö luontodirektiivin soveltamisesta. Ohjeasiakirja ei ole oikeudellisesti sitova, mutta sitä voidaan käyttää osaltaan apuna tulkittaessa luontodirektiivin säännöksiä.

Metsästyslainsäädäntö

Karhu on aina rauhoitettu metsästyslain (615/1993) 37 §:n 3 momentin perusteella.

Metsästyslain 41 §:n 1 momentin mukaan Suomen riistakeskus voi myöntää luvan poiketa 37 ja 38 §:n sekä 50 §:n 2 momentin mukaisesta rauhoituksesta, kiellosta tai rajoituksesta 41 a–41 c §:ssä säädettyin edellytyksin. Lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevat hoitosuunnitelmat, joiden toimenpiteillä otetaan huomioon luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) 2 artikla.

Edellä olevan perusteella karhun rauhoituksesta voidaan poiketa Suomen riistakeskuksen luvalla metsästyslain 41 §:n 1 momentin nojalla 41 a §:ssä säädettyin edellytyksin, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi,
- 2) viljelmille, karjankasvatukselle, metsätaloudelle, kalataloudelle, porotaloudelle, vesistölle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon ehkäisemiseksi,
- 3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle tai
- 4) näiden lajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- ja istuttamistarkoituksessa taikka eläintautien ehkäisemiseksi.

Metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaan karhua koskeva poikkeuslupa voidaan myöntää myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden pyydystämiseksi tai tappamiseksi.

Metsästyslain 41 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poikkeuslupan myöntämisessä noudatettavasta menettelystä, poikkeuslupaun liitettävistä määräyksistä, poikkeuslupan nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta, poikkeuslupan ajallisesta kestosta ja poikkeamisen edellytysten arvioinnista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös ajankohdista, jolloin 37 §:n mukaisesta rauhoituksesta voidaan poiketa.

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 1 §:ssä säädetään poikkeuslupan hakemisesta, 3 §:ssä poikkeuslupan myöntämisen ajankohdista, 4 §:ssä riistaeläintä koskevan

poikkeuslupan myöntämisestä ja lupamääräyksistä, 5 §:ssä poikkeuslupan voimassaoloajasta sekä 7 §:ssä poikkeuslupaan liittyvästä saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää karhun, lukuun ottamatta vuotta nuorempaa pentua sekä naarasta, jota tällainen pentu seuraa, pyydystämiseksi tai tappamiseksi elokuun 20 päivästä lokakuun 31 päivään.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan poikkeuslupa myönnetään vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a §:ssä säädetyt poikkeuslupan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 4 momentin mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisia poikkeuslupia tulee myöntää vain lajin vahvalla esiintymisalueella tapahtuvaan metsästyksen.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 3 momentin mukaan poikkeuslupa on voimassa määräajan, jonka on vastattava poikkeuslupan tarkoitusta.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n mukaan poikkeuslupan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille metsästyslain 41 §:ssä tarkoitetun poikkeuslupan nojalla tapahtuneen riistaeläimen pyynnin tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, poikkeuslupan voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä ja pyyntipaikan koordinaatit. Nisäkkäiden osalta on ilmoitettava myös pyyntiajankohta ja sukupuoli. Lisäksi metsästyslain 38 b §:n 2 momentin mukaan on ilmoitettava metsästäjän nimi ja metsästäjänumero.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja tai poikkeuslupan myöntämisperustetta rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 41 a §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeuslupan päämäärästä ja alueesta, jota päämäärä koskee, sekä poikkeuksen kohteena olevan lajin suotuisan suojelutason viitearvosta. Metsästysvuodelle 2026–2027 edellä tarkoitettua Suomen riistakeskuksen toimivaltaa rajoittavaa maa- ja metsätalousministeriön asetusta ei ole annettu. Näin ollen Suomen riistakeskus voi myöntää mm. luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisia poikkeuslupia. Tapauskohtaisesti on kuitenkin harkittava ennen päätöksen tekemistä, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai saavuttamista.

Metsästyslain 30 §:n mukaan karhun poikkeuslupan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia. Metsästyksen

osallistuva henkilö on velvollinen noudattamaan metsästyksen johtajan antamia määräyksiä. Metsästyksen johtaja saa kieltää metsästyksen osallistumisen henkilöltä, joka ei noudata annettuja määräyksiä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään metsästyksen johtajan ja varajohtajien nimeämisestä, näiden ilmoittamisesta asianomaiselle riistanhoitoyhdistykselle tai Suomen riistakeskukselle, läsnäolosta metsästystapahtumassa sekä metsästyksen johtajan tehtävistä. Edellä tarkoitetuista asetuksentasoisista asioista on tarkemmat säännökset karhua koskien metsästysasetuksen (666/1993) 23 §:ssä.

Lain noudattamisen valvonnasta säädetään metsästyslain 88 §:ssä ja valvontaviranomaisen tarkastusoikeudesta 89 §:ssä.

Karhukannan hoitosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö on linjannut karhukannan hoitoa Suomen karhukannan hoitosuunnitelmassa (Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2025:17), joka on vahvistettu päätöksellä (VN/9336/2025-MMM-46) 4.7.2025. Päätöksen mukaan: ”Suomen karhukannan hoitosuunnitelman päätavoitteina on säilyttää karhukanta suotuisalla suojelutasolla ja ottaa samalla karhukannan hoidossa huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaatimukset ja vaikutukset sekä alueelliset erityispiirteet. Tavoitteena on myös ylläpitää karhukannan ihmisarkuutta. Suomen karhukannan hoitosuunnitelmassa kuvataan ne toimet, joita maa- ja metsätalousministeriö ja sen alainen hallinto toteuttavat karhukannan hoitamiseksi niin, että voidaan mahdollisimman hyvin sovittaa yhteen yhtäältä karhujen elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä toisaalta karhukannan suojelun tarpeet. Suunnitelmalla vastataan Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.”

Hoitosuunnitelman osiossa 2.2.1 kuvataan karhukannan kannanhoitoalueet tavoitteineen ja toimenpiteineen ja osiossa 2.2.2 kannanhoidollisen metsästyksen perusteet.

Lisäksi hoitosuunnitelmassa asetetaan karhukannan suotuisan suojelutason viitearvoksi 1400 karhua.

Sallitun pyynnin tarkoitus

Unionin tuomioistuin on antanut 10.10.2019 ennakkoratkaisun, joka koski luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen poikkeusluvan myöntämisen edellytyksiä suden kannanhoidolliseen metsästyksen (asia C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola). Vaikka edellä mainittu ennakkoratkaisu koski epäsuotuisalla suojelun tasolla olevan suden kannanhoidollista metsästystä, ennakkoratkaisuun sisältyy myös yleisiä kannanottoja luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisten poikkeamisedellytysten tulkinnasta. Mainitun alakohdan mukaisia poikkeamisedellytyksiä tulee tulkita yhdenmukaisesti siitä riippumatta, mitä luontodirektiivin liitteen IV a kohdassa mainittua lajia poikkeaminen koskee. Tämä käy ilmi myös komission luontodirektiivin soveltamista koskevasta vuoden 2021 ohjekirjasta eli tulkintaohjeesta.

Unionin tuomioistuin katsoi asiassa C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, antamassaan ennakkoratkaisussa, että luontodirektiivin 16 artiklan

1 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että päämäärät, joihin poikkeuksella pyritään, on tuotava siitä tehtävässä päätöksessä esiin selvästi ja täsmällisesti ja tuettava perusteluin (ks. tuomion kohta 41). Tuomioistuimen mukaan 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa onkin tulkittava siten, että se on esteenä sellaisten päätösten tekemiselle, joilla myönnetään lupa poiketa tahallisen tappamisen kiellosta, jos tällaisten poikkeuslupien päämäärää ei ole tuettu selvin ja täsmällisin perusteluin ja jos kansallinen viranomais ei kykene täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella osoittamaan, että poikkeusluvalla kyetään saavuttamaan tämä päämäärä.

Korkein hallinto-oikeus viittaa ilveksen kannanhoidollista metsästystä koskevassa ennakkopäätöksessään KHO 2022:48 edellä mainittuun unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuun asiassa C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, ja toteaa, että pelkästään asetuksen tai kansallisen hoitosuunnitelman yleisten tavoitteiden toteuttaminen ei ole yksinään riittävä peruste poikkeuslupan myöntämiselle, ellei poikkeusluvasta samalla ilmene selvästi ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon kannanhoidollisella metsästyksellä kyseisellä alueella pyritään, sekä se, miten metsästyksellä saavutettaisiin tämä päämäärä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus toteaa karhua koskevassa ennakkopäätöksessään (KHO 2026:36, kohta 55), ettei metsästyslainsäädännön muutoksilla ja hyväksytyllä karhun kannanhoitosuunnitelmalla itsessään ole välitöntä merkitystä sen arvioimiseksi, voidaanko poikkeuslupan myöntämistä yksittäisessä tapauksessa pitää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan sekä sitä koskevan oikeuskäytännön mukaisena. Edellä olevan lisäksi korkein hallinto-oikeus katsoi samaisen ennakkopäätöksen kohdassa 57, ettei päämääriä, joihin poikkeusluvalla pyritään, voida lupapäätöksessä esittää viittaamalla yleistasoiseen vaikkakin soveltamisalaltaan maantieteellisesti rajattuun sääntelyyn tai kannanhoitosuunnitelmaan, vaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan päämäärät tulee tuoda yksittäisen poikkeuslupan osalta esiin selvästi ja täsmällisesti niin, että poikkeusta voidaan soveltaa tapauskohtaisesti alueella, jolle lupa on tarkoitus myöntää.

Korkein hallinto-oikeus toteaa lisäksi ennakkopäätöksessä KHO 2022:48, että luontodirektiivin tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys ei sellaisenaan voi olla luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja sen myötä myöskään metsästyslain 41 a §:n 3 momentin soveltamisen edellytyksenä oleva päämäärä ilman, että metsästyksellä pyritään samalla johonkin luontodirektiivin mukaiseen hyväksyttävään päämäärään, joka kuuluu 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan alaan. Sillä seikalla, että metsästyksellä ei käytännössä olisi haitallista vaikutusta kysymyksessä olevan lajin, kuten esimerkiksi karhun suojelun tasoon, ei ole tässä suhteessa merkitystä. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan poikkeusluvalla sallittu kannanhoidollinen metsästys voi sinänsä kuitenkin olla keino luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän saavuttamiseksi.

Komission luontodirektiivin soveltamista koskevan ohjeasiakirjan mukaan poikkeus luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla voidaan myöntää vain, jos on olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon on puututtava. Ohjekohtaan nojaten korkein hallinto-oikeus toteaa ennakkopäätöksissään (KHO 2023:99 ja KHO 2023:100), että luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohtaan perustuvaa poikkeusta voidaan kuitenkin soveltaa vain konkreettisesti ja tapauskohtaisesti ja vain, jos on olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon on puututtava.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus toteaa ennakkopäätöksissään (KHO 2023:99 ja KHO 2023:100), että päämäärän hyväksyttävyyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon kyseiseen lajiin liittyvät erityispiirteet. Esimerkiksi karhun osalta kannanhoidon tulisi liittyä aluekohtaisiin, karhukannan liiallisesta kasvusta aiheutuviin konkreettisiin vaikutuksiin ja ongelmiin. Lisäksi korkein hallinto-oikeus toteaa, että poikkeuslupan perusteena tulee olla riittävä selvitys mainituista vaikutuksista nimenomaan poikkeuslupahakemusta koskevalta alueelta.

Tässä yhteydessä Suomen riistakeskus tuo vielä esille sen, että vaikka karhukannan hoitosuunnitelmaa ei ole voitu laatia yksittäistä poikkeuslupa-aluetta koskevaksi, on tärkeää kuitenkin korostaa hoitosuunnitelman merkitystä luontodirektiivin tulkintaohjeen kautta kokonaisuuden paremmaksi hahmottamiseksi päämäärän asetannassa. Vahvistettujen hoitosuunnitelmien, kuten Suomessa käytetyn karhukannan hoitosuunnitelman merkitys ja sovellettavuus linjataan luontodirektiivin tulkintaohjeessa seuraavasti: ”Yksi keino varmistaa poikkeusten asianmukainen käyttö osana tiukkaa suojelujärjestelmää olisi laatia ja panna täytäntöön kattavia lajikohtaisia toimintasuunnitelmia tai suojelu- ja hoitosuunnitelmia, vaikka niitä ei direktiivissä edellytetäkään. Näillä suunnitelmissa olisi pyrittävä suojelemaan lajeja ja saattamaan ennalleen niiden suotuisa suojelun taso tai säilyttämään se. Niihin olisi sisällyttävä 12 artiklassa edellytettyjen toimenpiteiden lisäksi toimenpiteitä, joilla tuetaan tai saatetaan ennalleen kannan, sen luontaisen levinneisyysalueen ja lajien elinympäristöjen elinkelpoisuutta. Suunnitelmat voisivat siten toimia hyödyllisenä perustana ja suuntaviivoina poikkeusten myöntämiselle edellyttäen, että poikkeukset myönnetään edelleen tapauskohtaisesti, että kaikki muut 16 artiklan edellytykset täyttyvät ja että on osoitettu, että poikkeuksesta ei ole haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämiselle.

Esimerkiksi poikkeukset, joilla estetään viljelmille tai omaisuudelle aiheutuvat merkittävät vahingot, voivat olla tehottomampia ongelman ratkaisemisessa pitkällä aikavälillä, jos ne tehdään riippumatta muista kyseistä lajeja koskevista toimenpiteistä. Jos niihin liittyy kuitenkin useita muita toimenpiteitä (esim. muuhun kuin tappamiseen perustuvia järjestelyjä, ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, kannustimia ja korvauksia) lajien suojelu tai hoitosuunnitelman yhteydessä osana tiukkaa suojelujärjestelmää, poikkeukset voisivat olla paljon tehokkaampia. Tällaisissa olosuhteissa oikein täytäntöön pantu lajin suojelu- tai hoitosuunnitelma voisi toimia asianmukaisina puitteina direktiivin tavoitteiden mukaisten poikkeusten myöntämiselle. Tällaisia suunnitelmia olisi tietenkin päivitettävä säännöllisesti sitä mukaa, kun tietämys ja seurantatulokset paranevat.

Jotta poikkeusten myöntämiselle voidaan luoda asianmukaiset puitteet, lajien suojelu- tai hoitosuunnitelmien olisi perustuttava varmoihin ja ajantasaisiin tieteellisiin tietoihin lajien kantojen tilasta ja kehityssuunnista, ja niiden päätavoitteena olisi oltava lajin suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai ennalleen saattaminen (on täsmennettävä edellytykset, jotka on täytettävä tämän tavoitteen saavuttamiseksi). Suunnitelmiin olisi sisällyttävä vankka ja kattava arvio kaikista merkityksellisistä lajeihin kohdistuvista uhkista ja paineista sekä analyysi kuolleisuudesta, joka johtuu joko luonnollisista syistä tai ihmisen toiminnasta johtuvista tekijöistä, kuten laittomasta tappamisesta (salametsästyksestä) tai tahattomasta pyydystämisestä ja tappamisesta.

Lajin suojelu- tai hoitosuunnitelmissa voitaisiin tällöin vahvistaa parhaiden käytettävissä olevien tietojen sekä luotettavien tieteellisten arviointien ja seurantajärjestelmien perusteella useita johdonmukaisia toimenpiteitä, jotka on toteutettava ja joita on seurattava sen varmistamiseksi, että asianomaisen kannan suotuista suojelun taso saavutetaan tai säilytetään. Ainoastaan näissä olosuhteissa lajien suojelu- tai hoitosuunnitelmat voisivat toimia sopivana kehyksenä poikkeusten myöntämiselle, mikä puolestaan voisi auttaa yksinkertaistamaan kunkin erityisen poikkeuksen myöntämismenettelyä edellyttäen, että myös kaikki 16 artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät.”

Luontodirektiivin tulkintaohjeen mukaan olennaista onkin, että hoitosuunnitelma voi toimia sopivana kehyksenä poikkeusten myöntämiselle, mikä puolestaan auttaa yksinkertaistamaan kunkin erityisen poikkeuksen myöntämismenettelyä sen varmistamiseksi, että asianomaisen lajin kannan suotuista suojelun taso saavutetaan tai säilytetään.

Kansallinen karhukannan hoitosuunnitelma on vahvistettu 4.7.2025 ja se täyttää kaikilta osiltaan edellä luontodirektiivin tulkintaohjeessa kuvatut periaatteet. Suomen karhukannan hoitosuunnitelman päätavoitteina on säilyttää karhukanta suotuisalla suojelutasolla ja ottaa samalla karhukannan hoidossa huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset vaatimukset ja vaikutukset sekä alueelliset erityispiirteet. Tavoitteena on myös ylläpitää karhukannan ihmisarkuutta. Suomen karhukannan hoitosuunnitelmassa kuvataan ne toimet, joita maa- ja metsätalousministeriö ja sen alainen hallinto toteuttavat karhukannan hoitamiseksi niin, että voidaan mahdollisimman hyvin sovittaa yhteen yhtäältä karhujen elinalueilla asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä toisaalta karhukannan suojelun tarpeet. Suunnitelmalla vastataan myös Suomea koskeviin kansainvälisiin velvoitteisiin.

Edellä sanottuun liittyen Suomen riistakeskus tuo vielä kuitenkin tässä yhteydessä esiin sen, että hoitosuunnitelmassa esitettyjä yleisen tason tavoitteita ei tule sekoittaa hoitosuunnitelmassa asetettuihin kannanhoitoaluekohtaisiin, kuten itäiselle kannanhoitoalueelle asetettuihin yksityiskohtaisiin tavoitteisiin. Niiden mukaan tavoitteena on, että itäisellä kannanhoitoalueella pidettäisiin yllä alueen karhukannan ihmisarkuutta ja hallittaisiin karhujen aiheuttamia vahinkoja purkamalla karhutihentymiä, hallitsemalla karhukannan kasvuvauhtia ja kokoa sekä ennaltaehkäisemällä vahinkoja. Karhun kannanhallinnassa otetaan myös huomioon monilajinen kannanhoito ja lajien väliset suhteet. Lisäksi itäiselle kannanhoitoalueelle asetettuna toimenpiteenä todetaan, että alueen karhutihentymiä hallitaan ja puretaan harkinnan mukaan kannanhoidollisella metsästyksellä ylläpitämällä siten karhukannan ihmisarkuutta, ehkäisemällä karhujen kielteisiä vaikutuksia ihmistoimintoihin ja tukemalla siten karhujen sekä ihmisten rinnakkaineloa alueella. Lisäksi todetaan, että kannanhoidollisella metsästyksellä voidaan myös tukea sitä, että karhujen saalistusvaikutus luonnonvaraiseen riistaan pysyy kohtuullisella tasolla.

Lisäksi karhukannan hoitosuunnitelman sisältö ja merkitys korostuu myös metsästyslain 41 §:ssä, jonka mukaan lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevat hoitosuunnitelmat, joiden toimenpiteillä otetaan huomioon luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontodirektiivi) 2 artikla.

Vaikka karhukannan hoitosuunnitelma ja siinä asetetut tarkkarajaiset kannanhoitoalueet ja niille asetetut kannanhoidollisen metsästyksen päämäärät perusteluineen eivät ole itsessään oikeudellisesti sitovia, Suomen riistakeskus katsoo, että niitä voidaan hyödyntää luontodirektiivin tulkintaohjeen tarkoittamalla tavalla kehyksenä päätöksenteossa, kun tulkitaan luontodirektiivin ja metsästyslainsäädännön säännöksiä.

Hakemusalue kuuluu karhukannan hoitosuunnitelmassa tarkoitettuun itäiseen kannanhoitoalueeseen. Hakija on esittänyt tavoitelluksi päämääräksi: Päämääränä on vähentää ennakolta ihmisten ja karhujen kohtaamisen todennäköisyyttä harventamalla kasvanutta karhukantaa sekä rajoittamalla kannan kasvua ja tihentymiä poikkeuslupa-alueella.

Suomen riistakeskus katsoo, että hakijan esittämä päämäärä on kokonaisuutena arvioiden sellainen, että se täyttää luontodirektiivin sekä unionin tuomioistuimen ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön asettamat vaatimukset, koska päämääränä on vähentää ennakolta turvallisuushka- ja omaisuusvahinkotapausten todennäköisyyttä (= ihmisten ja karhujen välisten kohtaamisten ennaltaehkäisy) harventamalla kasvanutta karhukantaa sekä rajoittamalla kannan kasvua ja tihentymien muodostumista hakemusalueella. Lisäksi on otettava huomioon se, että hakemuksella hakemusalueelle asetetun päämäärän avulla tuetaan hakemusalueen kautta itäiselle kannanhoitoalueelle hoitosuunnitelmalla asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä sekä myös laajemmin valtakunnan tason karhukannan hoitoa ja hoitosuunnitelman päätavoitteita.

Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, kohdan 37 mukaan: ”Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvan poikkeuksen päämäärä ei näin ollen voi lähtökohtaisesti olla sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohtaan perustuvien poikkeusten päämäärät, minkä vuoksi ensin mainittua säännöstä voidaan käyttää perusteena poikkeuksen hyväksymiselle vain sellaisissa tapauksissa, joissa jälkimmäiset säännökset eivät ole merkityksellisiä.” Suomen riistakeskus katsookin, että asetettu päämäärä ei ole lähtökohtaisesti sama kuin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohdissa. Lisäksi Suomen riistakeskus toteaa, että asetetun päämäärän mukaisella poikkeuksella ei ole myöskään vaikutuksia, jotka olisivat ristiriidassa edellä tarkoitettujen ennakkoratkaisun 25 kohdassa kuvattujen direktiivillä tavoiteltujen päämäärien kanssa (ks. kohta 38).

Hakija on esittänyt hakemusalueeltaan konkreettisia esimerkkejä tihentyvän karhukannan aiheuttamista pahentuvista turvallisuushka- ja omaisuusvahinkotapahtumista eli erityisen ongelman tai tilanteen, johon on puututtava korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla.

Suomen riistakeskus katsoo, että karhukannan tihentymistä on tapahtunut hakemusalueella sekä maantieteellisten seikkojen että myös karhun biologisten ominaisuuksien takia. Hakemusalueen eli Lieksan karhukanta on yhteydessä vahvaan ja maantieteellisesti laajalle levinneeseen Venäjän karhukantaan. Pohjois-Karjalan alueen oman pentutuoton lisäksi Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen tulokset osoittavat, että viime vuosina Venäjältä on muuttanut Suomeen huomattava määrä karhuja. Venäjältä tulleet karhut ovat myös lisänneet nopeasti karhukannan geneettistä monimuotoisuutta erityisesti poronhoitoalueen eteläpuolella. Venäjän Karjalan karhukannan kooksi on arvioitu noin 3 000 karhua. Ne elävät

alueella, joka on noin kolmannes Suomen pinta-alasta. (Hagen ym. 2015)

Pohjois-Karjalalla on Venäjän kanssa yhteistä maarajaa 304 kilometriä. Valtakunnan rajalla ei ole sellaisia esteitä, jotka estäisivät karhujen liikkumisen rajan yli. Toisaalta karhukannan levittäytymiseen länteen vaikuttaa myös vesistöeste eli Suomen neljänneksi suurin järvi: Pielinen. Näiden syiden takia Pielisen ja itärajan väliselle alueelle on syntynyt huomattava karhutihentymä. Lisäksi karhukannan tihentymä on alkanut kehittyä, koska karhukannan hallittu säätely on ollut hakemusalueella ja muilla vahvimman karhukannan alueilla oikeuskäsittelyjen vuoksi estyneenä vuosina 2022, 2024 ja 2025.

Suomen riistakeskuksen käytössä olevien tilastojen perusteella karhujen aiheuttamat pihakäynnit hakemusalueella ovat lisääntyneet yli viisinkertaiseksi kolmessa vuodessa ja kuluvana vuonna niitä on ollut jo 23.6.2026 mennessä 142 kpl.

Hakija on kuulemisen yhteydessä esittänyt, että pihakäyntien yhteydessä tulisi mainita se, montako eri karhua pihakäynneissä on havaittu.

Riistavahinkorekisterin mukaan kuluvana vuonna 23.6. mennessä hakemusalueella on todettu 142 pihakäyntiä, joissa on havaittu 212 karhua. Vastaavasti poliisin määräämiä SRVA-karkotustilanteita on ollut kuluvana vuonna jo 6 kpl. Karkotuspäätöksiä poliisi on tehnyt hakemusalueelle 12.5., 31.5., 6.6., 7.6., 22.6. ja 30.6.2026. Päätösten nojalla hakemusalueella on tehty 15 karkotusta ja lisäksi on srva toimenä hoidettu yksi karhuonnettomuus. Edellisenä vuonna poliisin srva määräyksiä oli 21 kpl ja riistakeskuksen karkotuspäätöksiä 2 kpl. Hakemusalueella karhu on tavattu rakennuksen sisällä neljä eri kertaa kuluvan kevään ja alkukesän aikana. Hakija on kuulemisen yhteydessä esittänyt, että srva karkotusmääräyksiä on kuluvana vuonna 2.7.2026 mennessä ollut 16 kpl ja niillä on suoritettu reilut 20 karkotusta.

Tutkimusten mukaan pennullisten karhunaaraiden lisäksi nuoret karhut liikkuvat todennäköisimmin lähellä ihmisaktiviteetteja välttääkseen uroskarhuja ja muita saalistajia tai etsiessään ihmisperäistä ruokaa, mikä voi myös lisätä todennäköisyyttä sille, että ihmiset kohtaavat niitä (Bombieri ym. 2019). Hakemusalueella on siten tarve karhukannan tihentymisestä aiheutuvien turvallisuushkatapahtumien ennakolta estämiseen ja karhun ihmisarkuuden vahvistamiseen vaikuttamalla hallitusti tämän poikkeuslupapäätöksen nojalla tapahtuvalla metsästyksellä karhukannan kokoon, kasvuvauhtiin ja alueellisiin tihentymiin.

Karhukannan ihmisarkuuden ylläpitäminen perustuu siihen, että osaa kannasta metsästetään säännöllisesti vuosittain. Onkin olemassa tutkimustuloksia siitä, että eläimet oppivat ajan kuluessa erottamaan uhkatekijöitä (ks. esim. Slovikosky & Montgomery 2024), jona metsästystäkin voidaan pitää. Karhunmetsästys vaikuttaakin useana metsästystapahtumana välillisesti yhtenäisellä levinneisyysalueella, jolla on myös alueellisia tihentymiä, useampaan yksilöön, vaikeivat kaikki karhuyksilöt suoraan olisikaan metsästyksen kohteena tai päätyisi saaliiksi. Edellä olevasta poiketen yksittäisten vahinkoa tai turvallisuushkaa aiheuttavien karhujen poistamisella ei voida ylläpitää karhujen yleistä ihmisarkuutta, rajoittaa karhukannan kasvua tai vähentää karhukannan tiheyttä.

Metsästyksen vaikutusta karhuihin Skandinaviassa on myös tutkittu. Karhujen on esimerkiksi havaittu muuttaneen liikkumistaan

metsästyskauden myötä (Ordiz ym. 2012). Ruotsissa tehdyn tutkimuksen (Brown ym. 2024) mukaan pennullisten karhunaaraiden liikkumisnopeus kasvoi karhunmetsästyksen käynnistymisen ensimmäisinä tunteina alueilla, mitkä olivat lähellä teitä. Pennulliset karhunaaraat eivät ole Ruotsissa metsästyksen kohteena, kuten eivät Suomessakaan. Pennullisten karhunaaraiden liikkumisnopeus kasvoi yleisesti karhun metsästyskauden aikana. Tutkimuksen tulokset antavat ymmärtää, että pennullisten karhunaaraiden lisääntynyt liikkuminen laillisen karhunmetsästyksen aikana ilmentää todennäköisesti saalistamista välttelevää käyttäytymistä (ns. anti-predator response), koska sitä esiintyi lähempänä teitä, missä suurin osa karhun kuolemista tapahtui tutkimusalueella.

Karhujen käyttäytymistä on tutkittu myös GPS-pannoitettujen karhujen avulla suhteessa ihmisten lähestymisyriityksiin vuosien 2004–2012 välillä Ruotsissa ja Suomessa tehtyjen tutkimuskokeiden pohjalta. Suomessa ja Ruotsissa tehdyissä karhujen lähestymiskokeissa saatiin vastaavia tuloksia kuin aiemmin eli että karhut välttelevät ihmisiä (Moen ym. 2019, ks. myös Ordiz ym. 2019). Tätä karhujen käyttäytymisessä näkyvää yleistä piirrettä voi osaltaan selittää esimerkiksi se, että Ruotsissa ja Suomessa on metsästetty aiemmin säännöllisesti karhuja ja verotusmäärät ovat olleet samaa suuruusluokkaa. Karhukantojen historiassa on myös samankaltaisuutta siinä suhteessa, että Suomessa ja Skandinaviassa karhukannat laskivat voimakkaasti 1800-luvun loppupuolella ja 1900-luvun alussa (Moen ym. 2019., ks. aiheesta myös Swenson 1999 ja Majić Skrbinšek & Krofel 2015). Ihmisten asuttamilla alueilla (ts. human-dominated landscapes) eläville suurpedoille tyypillisenä käyttäytymisenä pidetään arkuutta (Moen ym. 2019).

Lisäksi Suomen riistakeskuksen käytössä olevien tilastojen perusteella hakemusalueella on tapahtunut lisääntyvässä määrin omaisuusvahinkoja, kuten kotieläin- ja maatalousvahinkoja. Vuonna 2023 karhun aiheuttamia kotieläin- ja maatalousvahinkoja on korvattu hakemusalueella 31683 euroa, vuonna 2024 33829 euroa, vuonna 2025 38671 euroa ja kuluvana vuonna 23.6.2026 mennessä 4750 euroa.

Lisäksi Suomen riistakeskus toteaa, että maatalousyrittäjien kokemissa menetyksissä ei ole kysymys pelkästään taloudellisista vahingoista, vaan kasvaneisiin henkisiin paineisiin ja pitkäjänteisiin jalostustyön tulosten menettämiseen liittyvistä vaikeuksista ja aineettomista vahingoista (ks. myös MmVM 1/2025 vp). Näistä ei ole myöskään mahdollista saada korvauksia. Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo myös näiltä osin hakemusalueella vallitsevan erityisen ongelman tai tilanteen, johon on puututtava korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla. Hakemusalueella on siten tarve siihen, että tämän poikkeuslupapäätöksen nojalla tapahtuvalla metsästyksellä varmistettaisiin se, että tihentyvän karhukannan aiheuttamat omaisuusvahingot, kuten kotieläin- ja maatalousvahingot pysyvät kohtuullisella tasolla.

Asetetun päämäärän mukaiseen kokonaisuuteen liittyy erityisesti vielä se, että suotuisalla suojelun tasolla olevan karhukannan jatkuva kasvu johtaisi pitemmällä aikavälillä todennäköisesti yhä lisääntyviin turvallisuushkatapahtumiin ja karhun ihmisarkuuden vähentymiseen sekä lisääntyviin kotieläin- ja maatalousvahinkoriskeihin ja muihin konflikteihin hakemusalueen tilanteessa, mikä olisi omiaan heikentämään karhukannan olemassaoloon liittyvää sosiaalista hyväksyttävyyttä ja keskeisten toimijoiden sitoutumista karhukannan hoitosuunnitelman toteuttamiseen

hakemusalueella. Tämä johtaisi epätoivottuun tilanteeseen tavalla, joka ei edistäisi karhukannan suojelua. Asiassa on kiistatonta se, että aiempina vuosina sallittu ja mahdollistunut rajattu pyynti on pitänyt alhaisella tasolla myös muutoin ihmisten ja karhujen välisiä konflikteja hakemusalueella ja kannanhoitoalueen mittakaavalla, mikä on osaltaan auttanut ylläpitämään korkeaa hyväksyttävyyttä karhukantaan ja karhukannan suunnitelmalliseen hallintaan hoitosuunnitelmaan perustuen sekä myös positiivisena tuotoksena hakemusalueen tasolta kansallisen suurpetopolitiikan kokonaisvaltaiseen toteuttamiseen.

Hakemusalueella lisääntyneet tapahtuneet omaisuusvahingot, karhujen pihakäynnit ja poliisijohtoiset SRVA-toimenpiteet sekä Suomen riistakeskuksen suorittamat toimenpiteet kertovat nimenomaisesti tilanteen muuttumisesta epätoivottavaan suuntaan.

Karhujen esiintyminen lähellä asuttuja seutuja ja asutuilla seuduilla johtaa siihen, että ihmisten kokema turvattomuuden tunne kasvaa, mikä voi heijastua esimerkiksi luontoharrastusten vähentymiseen. Karhutiheyksien kasvaminen ja karhun kohtaamisen todennäköisyyden kasvaminen voi myös vaikuttaa metsissä paljon liikkuvien työturvallisuuteen tai siihen, miten turvallisena metsässä liikkuminen ylipäänsä koetaan. Tuoreen kyselytutkimuksen mukaan 56,3 % vastaajista totesi karhun osalta kysymykseen ”Kuinka paljon nautit seuraavien eläinten kohtaamisesta luonnossa liikkuessasi?”, että ”En nauti” (Pellikka & Ala-Kurikka 2024). Lisäksi 44 % vastaajista pelkäsi karhua paljon tai erittäin paljon, mikä on enemmän kuin esimerkiksi sutta kohtaan tunnettu pelko. Karhujen tuoman uhkan ja vahinkojen seurauksena myös sosiaalinen hyväksyntä lajia kohtaan todennäköisesti laskee. Tämä voi myös vähentää paikallisen väestön luottamusta hallintoviranomaisiin. Tilannetta ei välttämättä voi paikata pelkästään paikallisella tiedonjaolla taikka ohjeistuksella karhujen kohtaamistilanteisiin, vaan vaikuttaminen metsästyksellä karhukannan kokoon, kasvuvauhtiin ja paikallisiin tihentymiin nousee tärkeäksi toimenpiteeksi.

Lisäksi yleisen biologisen tutkimuksen perusteella tiedetään, että lisääntymisiässä olevat urokset pyrkivät varmistamaan oman lisääntymisensä tarvittaessa tappamalla toisten urosten siittämät pennut. Pentujen menettämisen seurauksena naaras tulee usein uudelleen kiimaan ja hedelmöittymiskykyiseksi. Tämä johtaa siihen, että usein naaraat, joilla on pennut, pyrkivät hakeutumaan turvaan. Usein tämä ajaa naaraat ihmisten läheisyyteen, mikä lisää riskiä ihmisten ja karhujen kohtaamiseen. Toisaalta tiedetään, että karhunaaraat suojaavat aggressiivisesti pentujaan, mikä puolestaan voi johtaa ihmisen ja tällaisen karhun kohdatessa vaaralliseen tilanteeseen. Mikäli yhä useampi naaras kasvattaa pentunsa ihmisasutuksen läheisyydessä, yhä useampi karhu on aiempaa tottuneempi liikkumaan ihmisten asuttamilla alueilla, joka edelleen tulee muutamien sukupolvien myötä lisäämään ihmisiin tottuneita karhuja.

Suomessakin tiedetään muutamia tapauksia, joissa nimenomaan karhunaaras, jolla on ollut pennut, on hyökännyt ihmisen kimppuun aiheuttaen henkilön kuoleman ja kaksi vakavaa loukkaantumista. Näin on käynyt ainakin Ruokolahdella 1998, Hankasalmella Keski-Suomessa 2006 sekä Lappeenrannassa 2009. Lappeenrannan tapauksessa havaittiin, että myöhemmin ammutuksi päätyneen naaraan jalassa oli jälkiä toisen karhun hyökkäyksestä. Myös Romaniasta tiedetään, että kun siellä karhun metsästys lopetettiin vuonna 2016, karhujen hyökkäykset ihmisiä kohtaan ovat

lisääntyneet ja samalla loukkaantuneiden sekä karhujen hyökkäysten kohteena olleiden ihmisten kuolemien määrä on lisääntynyt merkittävästi.

Hakemusalueen kaltaisessa tiheässä karhukannassa ja edelleen tihentävässä kannassa, jossa on paljon pentueita, todennäköisyys edellä kuvatulle tilanteelle kasvaa. Siksi on erityisen tärkeää, että pyritään puuttumaan karhukannan tihentymiseen hakemusalueella. Tämä voidaan tehdä vain kannanhoidollisella metsästyksellä keinona asetetun päämäärän saavuttamiseksi.

Aikaisempaan kokemukseen perustuen on pääteltävissä, että toteutettu kannanhoidollinen karhunmetsästyksen aiempina vuosina Suomessa ja myös hakemusalueella on pitänyt yllä karhukannan ihmisarkuutta, ja kannasta on voitu metsästyksellä poistaa erityisesti nuoria vähemmän arkoja uroksia. Toisaalta kun metsästyksen on ollut käynnissä, on koko alueen karhukanta ollut vähintäänkin epäsuoran metsästysvaikutuksen alla ja johtanut siihen, että arimmat yksilöt sekä naaraat, joita alle 1-vuotiaat pennut seuraavat (ovat rauhoitettuja), ovat vältäneet saaliiksi päätyksen. Metsästysmäärien pienennyttyä oikeuskäsittelyiden seurauksena tilanne hakemusalueella on kuitenkin kääntymässä epätoivottavaan suuntaan käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Korkein hallinto-oikeus pitääkin selvänä (KHO 2023:99 ja KHO 2023:100), että liian tiheä karhukanta aiheuttaa sellaisia ongelmia, joiden ratkaiseminen on käytännössä mahdollista vain tavoilla, jotka aiheuttavat ainakin jonkinlaista haittaa karhukannalle. Tähän nähden ei ole poissuljettua, että karhukannan tihentymisestä johtuvien sosiaalisten ongelmien lieventämistä hallitusti karhujen määrää vähentämällä ja varmistaen suotuisan suojelutason säilyminen voitaisiin pitää luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan perustuvan poikkeuksen hyväksyttävänä päämääränä siltä osin kuin sanottu päämäärä ei kuulu direktiivin 16 artiklan 1 kohdan a–d alakohdan soveltamisalaan. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohtaan perustuvaa poikkeusta voidaan kuitenkin soveltaa vain konkreettisesti ja tapauskohtaisesti ja vain, jos on olemassa erityinen ongelma tai tilanne, johon on puututtava. Suomen riistakeskus katsoo, että hakijan antamien tietojen ja tehtyjen selvitysten perusteella hakemusalueella vallitsee nykyisellään sellainen korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksessään (KHO 2026:36) tarkoittama tilanne, johon on puututtava tämän poikkeuslupapäätöksen mukaisesti.

Suomen riistakeskus katsoo, että koska tutkimuksen tuottama tieto karhupopulaation ja sen yksilöiden käyttäytymisestä on jo yleisesti tiedossa, on perusteetonta odottaa, että tästä karhukannan käyttäytymisen muuttumisesta ja esimerkiksi uhkaavan ja vaarallisen poikkeuksellisen käyttäytymisen lisääntymisestä odotettaisiin vielä lisää konkreettista empiiristä aineistoa hakemusalueelta. Lisäksi Suomen riistakeskus katsoo, että tällaista (omaisuusvahinkoja taikka karhujen aiheuttamia hyökkäyksiä ihmisiä kohtaan ja niistä seuraavia kuolemia tai loukkaantumisia) ei voida odottaa taikka edellyttää tapahtuvaksi myöskään kyseessä olevan hakemusalueen tasolla. Myöskään oikeuskäytäntö tai luontodirektiivin tulkintaohje eivät sellaista edellytä tapahtuvaksi 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisissa poikkeuksissa (ks. erityisesti KHO 2026:36, kohta 59). Näin ollen hakemusalueella vallitsevaan tilanteeseen ja sen tulevaan eskaloitumiseen on voitava puuttua ennakoivasti. Lisäksi oikeuskansleri on vastauksessaan 1277/1/03 todennut, että turvallisuuden ylläpitäminen on julkisen vallan ensisijainen tavoite. Asiaa on käsitelty myös oikeuskanslerin

vastauksessa 355/1/06.

Suomen riistakeskus katsoo, että aikaisempina vuosina sallittu pyynti on sitouttanut hakemusalueen keskeiset toimijat positiivisella tavalla karhukannan hallittuun hoitamiseen ja suotuisan suojelun tason säilyttämiseen. Karhukannan arvioinnin pohjaksi Luonnonvarakeskuksen käyttöön saadaan vuosittain riittävän laaja karhuhavaintoaineisto kattavasti toimivan suurpetoyhdyshenkilöverkoston kautta. Verkosto pohjautuu hakemusalueen aktiivisiin toimijoihin, jotka kokevat omistajuutta karhukannan hoitoon hoitosuunnitelmaan pohjautuen (omistajuudesta ks. tarkemmin esim. Pohja-Mykrä & Kurki 2014). Myös suurriistavirka-apu, jota toteutetaan paikallisen riistanhoitoyhdistyksen kautta poliisin toimeksiannosta sopimukseen perustuen, pohjautuu pitkälti hakemusalueen keskeisten toimijoiden kokemaan omistajuuteen ja sitä kautta sitoutumiseen suurpetopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen. Lisäksi Ratamäki (2009) on todennut, että paikallinen taso ei ole ainoastaan ongelmien luoja suurpetopolitiikassa, vaan paikallisen väestön aktiivisuus ja vapaaehtoistyö suurpetotutkimuksessa on merkittävä yhteistyön muoto ja osa suurpetopolitiikkaa. Suurpetoalueiden ja tässä tapauksessa hakemusalueen ihmiset ovat siis avainasemassa muun muassa karhukannan koon määrittämiseen tarvittavassa jälkihavainnoinnissa yhteistyössä tutkijoiden kanssa sekä suurriistavirka-aputoiminnassa yhteistyössä poliisin kanssa. Sallitulla rajatulla pyynnillä vahvistetaan tätä omistajuutta ja sitä kautta samalla paikallistason keskeisten toimijoiden sitouttamista asetetun päämäärän saavuttamiseen. Tämä tulee osaltaan ylläpitämään ja edelleen vahvistamaan korkeaa hyväksyttävyyttä karhukantaan ja karhukannan suunnitelmalliseen hallintaan hoitosuunnitelmaan perustuen sekä myös kansallisen suurpetopolitiikan kokonaisvaltaiseen toteuttamiseen sekä varmistamaan karhukannan suotuisalla suojelun tasolla säilymisen niin hakemusalueella kuin muilla laajemman tason mittakaavoilla.

Tämän päätöksen mukaisella hakemusalueella on metsästetty karhua aiemmin joinain vuosina voimakkaammin, joinain vuosina alhaisemmalla verotustasolla riippuen karhukannan tilasta alueella ja suhteessa asetettuun päämäärään. Sallittu pyynti on siis tapahtunut ja tapahtuu jatkossakin lajin suotuisa suojelun taso säilyttäen. Kokonaisuutena tämä varmistaa sen, ettei karhukannan tiheys kasva niin nopeasti, että se vaikuttaisi haitallisesti yhteiseloön suhteessa karhuun hakemusalueella (esim. Pohja-Mykrä 2014, Mykrä 2017). Tämä kokonaisuus ilmenee seikkaperäisesti myös hakemukseen liittyvistä tiedoista, jotka kytkeytyvät korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön mukaisesti hakemusalueen olosuhteisiin ja tilanteen kehittymiseen viimeisten vuosien aikana sekä arvioituun tulevaan kehitykseen. Suomen riistakeskus pitääkin hakijan esittämiä hakemusalueeseen liittyviä yksityiskohtaisia tietoja uskottavina ja todennettuina, eikä Suomen riistakeskuksen selvityksissä ole ilmennyt, että hakija olisi esittämiään tietoja liioitellut.

Näin ollen Suomen riistakeskus katsoo tässä päätösharkinnassa, että käytetty tieteellinen ja tekninen tutkimustieto on sellaista, että voidaan todeta vallitsevaan oikeuskäytäntöön perustuen, että päätökselle asetettua päämäärää ja sen saavuttamista on tuettu riittävän kattavasti kansallisella ja kansainvälisellä tieteellisellä ja teknisellä tutkimustiedolla ja asiantuntemuksella. Lisäksi Suomen riistakeskus katsoo, että hakija on sitonut oman esittämänsä tutkimustiedon ja asiantuntemuksen sekä yksityiskohtaisen oman hakemusaluetta koskevan selvityksensä selvästi ja täsmällisesti perustellen hakemusalueen tilanteeseen ja asettamaansa

päämäärään korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla.

Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo, että tästä päätöksestä ilmenee yksiselitteisesti, perustellusti ja täsmällisesti se luontodirektiivin mukainen hyväksyttävä päämäärä, johon poikkeusluvalla kyseisellä hakemusalueella pyritään, sekä tieteellisten tietojen perusteella osoittaen se, miten metsästyksellä keinona saavutetaan tämä päämäärä. Lisäksi Suomen riistakeskus katsoo, että poikkeusluvan perusteeksi on myös esitetty ja tilastotiedoilla täydennetty riittävä selvitys karhukannasta aiheutuvista konkreettisista vaikutuksista ja ongelmista nimenomaan poikkeuslupahakemusta koskevalta alueelta korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisussa C-674/17, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola, todetaan: ”... toimivaltaisten kansallisten viranomaisien on poikkeuslupia myöntäessään osoitettava asiassa merkitykselliseen parhaaseen tieteelliseen ja tekniseen asiantuntemukseen tukeutumalla, ettei tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi kyseessä olevassa yksittäistapauksessa vallitsevissa olosuhteissa ole muuta tyydyttävää ratkaisua...”. Toisin sanoen kyse on tukeutumisesta siihen, ettei asiassa ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Unionin tuomioistuin ei siten ole asettanut rajaa sille, kuinka moneen tieteelliseen julkaisuun on perusteltaessa viitattava taikka mitä teknistä asiantuntemusta käytetään. Myöskään sitä ei sanotussa tuomiossa mainita, että pitääkö tieteellisen ja teknisen asiantuntemuksen olla tieteellisesti referoidusta huipputiedesarjasta vaiko muutoin julkaistusta tutkimusraportista taikka muusta lähteestä peräisin. Tuomiossa ei myöskään oteta kantaa siihen, milloin (aikaskaala) asiassa merkityksellinen paras tieteellinen ja tekninen asiantuntemus on tuotettu. Näin ollen asiassa jätetään harkinnanvaraa päätöksentekijälle näytön osoittamiseksi, mikä onkin oikeasuhtaista tapauskohtaisen päätöksenteon kannalta.

Karhukannan hoitosuunnitelmassa on kuvattu kattavasti toimenpiteet, joita on myös sovellettu tilanteen niin vaatiessa hakemusalueen olosuhteissa ja, joilla varmistetaan karhukannan suotuisalla suojelun tasolla säilyttäminen. Muun muassa vahinkojen korvaaminen, vahinkojen ennalta estäminen, neuvonta, viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö, tutkimus ja viestintä ovat käytettävissä olevien resurssien puitteissa tärkeässä asemassa olevia toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään ihmisten ja karhujen välisiä konflikteja sekä lisäämään rinnakkaineloa mahdollisuuksia.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi hoitosuunnitelmassa tuodaan esille käyttökelpoisena toimenpiteenä luontodirektiivin mukaisten poikkeuslupien käyttäminen. Ns. vahinkoperusteiset poikkeusluvut (metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta) voisivat olla eräissä rajatuissa tilanteissa vaihtoehto 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisille poikkeusluville. Vahinkoperusteisia poikkeuslupia ei voi kuitenkaan pitää tässä tapauksessa ns. muuna tyydyttävänä ratkaisuna 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisille poikkeusluville hakijan esittämän päämäärän mukaisen tilanteen ratkaisemisessa ja päämäärän saavuttamisessa hakemusalueella (ks. myös KHO 2026:36, kohta 62 ja 69). Vahinkoperusteisten poikkeuslupien kohteena olisivat yksittäiset yksilöidyt vahinkoa tai turvallisuusuhkaa

aiheuttavat karhuyksilöt, joiden poistamisen tulisi tapahtua täsmäpoistoina nopeasti ja tehokkaasti tietyn akuutin tilanteen hoitamiseksi yksittäistapauksellisesti paikallisella tasolla pienen mittakaavan tilanteessa. Vahinkoperusteisten poikkeuslupien kohdentamisessa tarvittavan yksilöintivelvoitteen ja lupien yksittäisyyden vuoksi tämän kaltaisesta poikkeuslupapyyntistä ei myöskään synny samanlaista jo aikaisemmin todettua välillistä vaikutusta karhukantaan niin kuin laajemmin toteutetussa 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisessa pyynnissä. Lisäksi tällaiseen pyyntiin saa osallistua vain rajattu määrä henkilöitä ja poikkeuslupan nojalla saatu karhuyksilö kuuluu valtiolle, jolloin pyyntiin osallistujat eivät saa saalista haltuunsa ja hyödynnettyä, kuten tapahtuu 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisissa poikkeusluvista, mikä kuuluu kuitenkin olennaisena osana hakijan perusteleman päämäärän toteuttamiseen ja saavuttamiseen. Tämän kaltainen yksittäisten karhuyksilöiden poistaminen täsmäpoistoina vahinkoperusteisin poikkeuslavin pienen mittakaavan tasolla ei siten myöskään toteuttaisi runsaan ja edelleenkin runsastuvan karhukannan tilanteessa päätökselle asetetun päämäärän saavuttamista 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen hakijalle myönnetyn laajemman poikkeuslupa-alueen tasolla. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen (KHO 2026:36, kohta 69) mukaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaan perustuvan poikkeuksen myöntämisen ehdottomana edellytyksenä ei myöskään voida pitää sitä, että alueella olisi ensin myönnetty poikkeuksia b ja c alakohdan nojalla.

Suomen riistakeskuksella ei ole myöskään toimivaltaa myöntää ns. vahinko- ja turvallisuusperusteisia poikkeuslupia taajama-alueille, koska luvan käyttäjällä tulee olla metsästys oikeus pyyntiin käytettävällä alueella. Tällaiset yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavat karhutilanteet sekä akuutit karhun aiheuttamat turvallisuustilanteet kuuluvat poliisille. Esimerkiksi maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemisessa on kuitenkin noussut esille, ettei poliisilla ole riittävää resurssia suurpetotehtävien itsenäiseen hoitamiseen (MmVM 1/2025 vp). Poliisi tarvitseekin tehtävien hoitamiseen riistanhoitoyhdistysten tuottamaa suurriistavirka-apua (SRVA), jota ovat toteuttaneet käytännön metsästystilanteissa harjaantuneet SRVA-henkilöt ja karhutyöskentelyyn tottuneet koirat. Kannanhoidollisen karhunmetsästyksen estymisen vuoksi metsästäjien tietotaito on kuitenkin ollut hiljalleen rapautumassa. Lisäksi karhujen ihmisarkuus on osoittanut vähentymisen merkkejä lisääntyneinä SRVA-tapahtumina. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaaakin mietinnössään, että kannanhoidollisen metsästyksen estyminen, kannan hallitsematon kasvu ja petojen ihmisarkuuden katoaminen uhkaa suurpetojen esiintymisalueilla sisäistä turvallisuutta.

Suomen riistakeskus toteaa, että aikaisempina vuosina myönnettyt ja käytetyt 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaiset poikkeusluvut ovat vaikuttaneet hakemusalueella välillisesti myös siihen, että karhujen aiheuttamat vahingot kotieläimille ja esimerkiksi pihakäynnit ovat jääneet aiempina vuosina mitä ilmeisimmin vähäisemmiksi kuin nykyisessä tilanteessa, jossa karhukantaa ei ole kannanhoidollisesti metsästetty. Tämä siksi, että 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisten poikkeuslupien kohteina on ollut annettujen ohjeistusten mukaisesti potentiaalisia ja myös jo tiedossa olleita pihakäyntejä tehneitä taikka vahinkoja aiheuttaneita karhuja. Suunnitelmallisella kannanhoidollisella metsästyksellä keinona asetetun päämäärän saavuttamiseksi on voitu vaikuttaa myös karhukannan ihmisarkuuteen ja keskeisten toimijoiden vaikuttamismahdollisuuksiin hakemusalueella sekä ylipäänsä siihen, että hakemusalueella ja yleisellä

tasolla valtakunnallisesti karhuun suhtaudutaan lähtökohtaisesti varsin hyväksyvästi, vaikka karhua kohtaan tunnetaan pelkoakin. Edellä olevan perusteella karhua kohtaan tunnetaan alueellista omistajuutta, kuten esimerkiksi ilvekseenkin (esim. Pohja-Mykrä & Kurki 2014). Suomen riistakeskus katsoo korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisun (KHO 2026:36, kohta 69) mukaisesti, että hakemusalueen karhukanta on nykyisellään niin korkealla tasolla ja edelleen tihentymässä, ettei pelkästään vahinkoa tai turvallisuushakaa aiheuttavien yksittäisten yksilöiden poistamisella, joka perustuisi luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan 2 ja 3 alakohtiin, voida varmistaa 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen poikkeuslupa-alueen tasolle asetetun päämäärän saavuttamista. Tähän tarvitaankin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisia poikkeuslupia. Myöskään hoitosuunnitelmassa mainitut toimenpiteet, kuten vahinkojen korvaaminen, vahinkojen ennalta estäminen, neuvonta, viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö, tutkimus ja viestintä eivät ole erikseen tai yhdessä riittäviä toimenpiteitä muuksi tyydyttäväksi ratkaisuksi hakemusalueella. Niihin käytettävissä olevat viranomaisresurssit eivät ole myöskään rajattomia, eikä niihin liittyvää taakkaa voida säilyttää kolmannen tai yksityisen sektorin yksittäisten toimijoiden tai yksityishenkilöiden kontolle. Lisäksi karhukannan hoitosuunnitelman, jonka laadinnassa on osallistettu laaja joukko toimijoita, mukaan myös kannanhoidollinen metsästys on osa toimenpidekokonaisuutta hoitosuunnitelman toteuttamisessa ja karhukannan suotuisan suojelun tason säilyttämisessä asianomaisella kannanhoitoalueella, jonne hakemusalue sijoittuu.

Maa- ja metsätalousministeriön linjauksen mukaan, joka ilmenee karhukannan hoitosuunnitelmasta, Suomessa ei myöskään suoriteta karhujen siirtoistutuksia.

Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo asiassa merkitykselliseen parhaaseen tieteelliseen ja tekniseen asiantuntemukseen tukeutumalla, että asetetun päämäärän saavuttamiseksi ei ole tämän päätöksen mukaisella poikkeuslupa-alueella olemassa myöskään muuta tyydyttävää ratkaisua.

Suotuisa suojelun taso

Unionin tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa C-473/19 ja C-474/19, Föreningen Skydda Skogen ym., antamassaan tuomiossa muistuttanut, että luontodirektiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista elämistää ja kasvistoa jäsenvaltioiden Euroopassa olevalla alueella ja että luontodirektiivin 2 artiklan 2 kohdan mukaan tätä varten toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen (64 kohta). Tuomion mukaan mainituista tavoitteista seuraa, että luontodirektiivin suotuisan suojelun tason saavuttaneita lajeja on suojeltava kaikelta tämän tason heikentämiseltä, koska luontodirektiivin tarkoituksena on myös suotuisan suojelun tason säilyttäminen (65 kohta).

Toisaalta korkein hallinto-oikeus pitää selvänä (KHO 2023:99 ja KHO 2023:100), että liian tiheä karhukanta aiheuttaa sellaisia ongelmia, joiden ratkaiseminen on käytännössä mahdollista vain tavoilla, jotka aiheuttavat ainakin jonkinlaista haittaa karhukannalle. Tämän perusteella Suomen

riistakeskus katsoo, että tiheään karhukantaan, joka aiheuttaa ongelmia, voidaan vaikuttaa, mutta ongelmien lieventämisen tulee tapahtua hallitusti karhujen määrää vähentämällä ja siten, että samalla varmistetaan suotuisan suojelutason säilyminen.

Suomen 2025 EU:n komissiolle toimittamassa kansallisessa luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa lajiarvioinnissa vuosilta 2019–2024 karhu arvioitiin levinneisyytensä ja populaatiokokonsa perusteella olevan suotuisan suojelun tasolla. Myös edellisissä arvioinneissa ajanjaksoilla 2001–2006, 2007–2012 ja 2013–2018 karhu oli suotuisalla suojelun tasolla. Karhukanta onkin kolminkertaistunut ensimmäisen ja neljännen raportointikauden välillä. Karhu ei ole myöskään uhanalainen laji Suomessa ns. punaisen kirjan IUCN-luokittelun mukaisesti (Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019).

Lisäksi Suomen karhukannan hoitosuunnitelmassa on linjattu, että karhukannan suotuisan suojelutason viitearvo komission luontodirektiivin 17 artiklan tulkintaohjeen mukaisesti vertailuperusteisella tavalla määritettynä on 1400 yksilöä.

Luonnonvarakeskuksen viimeisimmän karhukanta-arvion mukaan (Karhukannan kehitys ja tila Suomessa vuonna 2025) karhujen lukumääräksi koko maassa ennen vuoden 2026 metsästyskautta ennustetaan 2201–2962 yksilöä (todennäköinen lukumäärä 2536 karhua). Ennuste huomioi edellisen metsästyskauden tunnetun kuolleisuuden sekä arvion pentutuotosta ja tuntemattomasta kuolleisuudesta. Ennuste sisältää kaikenikäiset karhut, myös keväällä 2026 syntyneet pennut. Syksyllä 2025 koko maan karhukanta oli 2181–2790 karhua (90 % todennäköisyysväli).

Luonnonvarakeskus on mallintanut tieteellisesti kestäväan verotuksen tason (14 %), jonka mukaan tunnettu kuolleisuus, jolla karhukanta pysyisi vuosina 2026–2031 vakaana, on 380 karhun tunnettu kuolleisuus vuonna 2026.

Hakemusalue sijaitsee itäisellä kannanhoitoalueella Suomen riistakeskus Pohjois-Karjalan toiminta-alueella. Luonnonvarakeskuksen tekemän uusimman karhukanta-arvion mukaan itäisen kannanhoitoalueen karhukanta oli 1000–1431 yksilöä (29,9 yksilöä/1000 km²) syksyllä 2025. Keskisellä kannanhoitoalueella karhukanta oli 573–872 yksilöä (10,3 yksilöä/1000 km²) ja läntisellä kannanhoitoalueella 211–352 yksilöä (5,4 yksilöä/1000 km²). Luonnonvarakeskuksen tekemän uusimman karhukanta-arvion mukaan Suomen riistakeskus Pohjois-Karjalan toiminta-alueella arvioidaan elävän 776 karhua.

Hakemusalueelta on tehty Riistavahinkorekisterin mukaan karhuhavaintoja, pentuehavaintoja ja havaintoja karhujen liikkumisesta pihapiireissä. Lisäksi Luonnonvarakeskuksen tuottaman aineiston mukaan alueella on myös erillisiksi tulkittuja pentueita.

Hakijan on arvioinut lisääntyvien naaraiden määräksi hakemusalueella vähintään 20-25 kpl.

Hakemusalueelta on tehty karhuhavaintoja seuraavasti: vuonna 2023 havaintoja yhteensä 198, vuonna 2024 209, vuonna 2025 265 ja vuonna 2026 23.6. mennessä 431 kpl. Pentuehavaintoja hakemusalueella on tehty vuonna 2023 70, vuonna 2024 21, vuonna 2025 34 ja vuonna 2026 23.6. mennessä 30 kpl. Hakija on kuulemisen yhteydessä tarkentanut, että

hakemusalueella vuonna 2026 23.6. mennessä tehdyissä 431 havainnossa on havaittu yksittäisiä karhuja enemmän. Riistavahinkorekisterin mukaan havainnoissa on havaittu 654 yksilöä.

Havaintomäärät tukevat hakijan havaintoja hakemusalueen karhukannan kasvusta ja paikallisista tihentymistä. Havaintoaineistoja tarkastellessaan Suomen riistakeskus on ottanut huomioon sen, että Luonnonvarakeskus käyttää havaintotietoja muodostaessaan karhukannan arviota. Suomen riistakeskus katsoo havaintomäärien kehityksen tukevan arviointia hakemusalueen karhukannan kehityksestä, vaikka havaintomääristä ei pystykään tekemään suoraa johtopäätöstä karhujen määrästä.

Tämän poikkeuslupapäätöksen suotuisan suojelun tason tarkastelussa perusteena ovat hakemusalueen ja koko Suomen karhukannasta käytettävissä olevat Luonnonvarakeskuksen antamat tiedot, Suomen riistakeskuksen hakemuksen käsittelyn yhteydessä selvittämät tiedot ja Luonnonvarakeskuksen poronhoitoalueen ulkopuolista Suomea koskeva mallinnus karhun verotustasoista, joita on verrattu kaikilla poikkeuslupapäätöksillä pyydettyä sallittujen yksilöiden enimmäismäärään. Suomen riistakeskus katsoo, että tämän päätöksen (ja muilla samanaikaisesti muualle myönnettyjen poikkeuslupapäätösten) mukaisella poikkeamisella ei haitata lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä tarkasteltavalla luonnonmaantieteellisellä alueella (ns. boreaalinen eliömaantieteellinen vyöhyke), mikä on se maantieteellinen taso, jolla näiden päätösten yhteisvaikutusta suotuisan suojelun tasoon arvioidaan karhun osalta. Lisäksi kyseessä on yhtenäinen karhupopulaatio, joka on etenkin itäisiltä osiltaan myös yhteydessä Venäjän laajaan karhukantaan.

Edellä mainittuihin tietoihin perustuvassa harkinnassa on otettu myös huomioon se, ettei päätöksen mukaisesti rajatusta pyyntimäärästä aiheudu merkittävän kielteisen vaikutuksen vaaraa myöskään kyseessä olevan yhtenäisen karhupopulaation rakenteelle kannanhoitoalueen (alueellinen) taikka poikkeuslupa-alueen (paikallinen) mittakaavatasoillakaan (ks. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu, C-674/17 ja KHO 2026:36, kohta 70). Tämä varmistuu etenkin sitä kautta, että pyyntimäärä on rajattu ja että saaliiksi ei saa kohdentua karhunaaraita pentuineen.

Sallitun pyynnin määrä sekä valikoivasti ja rajoitetusti

Luontodirektiivin tulkintaohjeen mukaan (kohta 3–47): ”Valikoivuutta koskeva periaate puolestaan tarkoittaa sitä, että kyseessä olevan toiminnan vaikutuksen on oltava hyvin erityinen, ja sen on kohdistuttava tietyn lajin tiettyihin yksilöihin tai jopa vain yhteen kyseisen lajin sukupuoleen tai ikäluokkaan (esim. ainoastaan aikuisiin koiraisiin) siten, että kaikki muut yksilöt suljetaan sen ulkopuolelle. Tätä lähestymistapaa tukee 16 artiklan 1 kohdan e alakohdassa esitetty määritelmä, jonka mukaan ottaminen tai hallussapito on rajoitettava tiettyihin yksilöihin. Tämä myös tarkoittaa, että valikoivuus voidaan osoittaa joillakin käytetyn menetelmän teknisillä piirteillä.” Lisäksi luontodirektiivin tulkintaohjeessa todetaan (kohta 3–48): ”Valikoivuutta koskeva edellytys vastaa 15 artiklan a alakohdassa säädettyä kieltoa, jonka mukaan liitteessä VI olevassa a kohdassa lueteltuja valikoimattomia pyydystämisen- ja tappamiskeinoja ei saa käyttää liitteessä IV olevassa a kohdassa lueteltujen lajien luonnosta ottamiseen, pyydystämiseen tai tappamiseen poikkeusten nojalla. Pyydystämiseen tai

ansastukseen käytettävän menetelmän on oltava valikoiva sovellettaessa 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisia poikkeuksia.”

Edellä kuvattuun ohjeistukseen liittyen Suomen riistakeskus toteaa, että pyynnissä on sallittu käytettäväksi vain metsästyslaissa sallittuja pyyntivälineitä ja -menetelmiä. Lisäksi pyynnin tulee tapahtua päätökselle erikseen asetettujen ehtojen mukaisesti. Tässä yhteydessä on vielä korostettava erikseen ns. poikkeuslupa-asetuksen 3 §:n 2 kohdan säännöstä siitä, että vuotta nuorempi pentu sekä naaras, jota tällainen pentu seuraa, on rauhoitettu pyynniltä. Näin ollen päätöksellä sallittu pyynti tapahtuu myös valikoivasti yksilöiden tasolla. Lisäksi on otettava huomioon, että kyse on sitovasta asetukseen perustuvasta säännöksestä (ns. poikkeuslupa-asetuksen (452/2013) 3 §:n 2 kohta), jonka rikkomisesta seuraa rikosoikeudellinen seuraamus.

Luontodirektiivin tulkintaohjeen mukaan (kohta 3–45): ”Rajoitetun määrän kynnysarvo olisi määritettävä kunkin lajin erityisten kriteerien perusteella, koska se riippuu kunkin lajin ekologisista vaatimuksista. Näitä voivat olla levinneisyyden alueellinen laajuus, elinympäristöjen ja maiseman pirstoutuminen, saaliseläinten saatavuus, lajin yhdyskuntarakenne, uhkien muodot ja tasot, mukaan lukien sairaudet, saastuminen ja vierasaineet, laitton ja tahaton tappaminen ja ilmastonmuutos. Rajoitetun määrän kynnysarvo on kaikissa tapauksissa määriteltävä ”täsmällisten tieteellisten tietojen perusteella”.

Luonnonvarakeskuksen mukaan verotustasona, jolla karhukanta pysyisi odotusarvoisesti vakaana vuosina 2026–2031, on 14 % (= 380 karhua). Suomen riistakeskus toteaa, että luontodirektiivin tulkintaohjeen (kohta 3–44) mukaisesti tällä päätöksellä ja muilla samanaikaisesti tehdyillä päätöksillä myönnetyllä lupamäärällä ei ole tavoiteltu ”kestävää enimmäiskiintiötä” taikka ”optimaalista kestävää tuottoa”, koska kaikkien myönteisten poikkeuslupapäätösten yhteenlaskettu lupamäärä jää alle 380 karhun. Sallittu pyynti on siten myös kokonaisuutena varovaisuusperiaatteen mukaisesti mitoitettu.

Poikkeuslupien määrä on mitoitettu siten, että Luonnonvarakeskuksen antama Pohjois-Karjalan riistakeskusalueita koskeva kanta-arvio 776 karhua on suhteutettu toiminta-alueen maapinta-alaan 1 774 677 ha. Näin ollen karhutiheydeksi aluetoimiston alueelle tulee 43,7 karhua/100 000 ha. Hakemusalueeseen suhteutettuna hakemusalueen karhumääräksi saadaan 114 karhua. Pohjois-Karjalan aluetoimiston alueella karhukanta on pysynyt ennallaan tai kasvanut, kun metsästysverotus on kanta-arvioon suhteutettuna ollut noin 21 %. Tällä verotustasolla hakemusalueen lupamääräksi tulee 24 poikkeuslupaa.

Suomen riistakeskus katsoo edellä olevan perusteella sekä hakijan ja Luonnonvarakeskuksen karhukannasta antamien tietojen perusteella, että päätöksen nojalla voidaan pyytää poikkeuslupa-alueella päätöskohdan mukainen rajattu eläinmäärä.

Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo, että ajallisesti ja määrällisesti rajattu poikkeuslupa on myönnetty valikoivasti ja rajoitetusti.

Rajattu alue

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan poikkeuslupa myönnetään vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a §:ssä säädetty poikkeusluvan myöntämisedellytykset täyttyvät. Lisäksi metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 4 momentin mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisia poikkeuslupia tulee myöntää vain lajin vahvalla esiintymisalueella tapahtuvaan metsästykseseen.

Suomen riistakeskus katsoo Luonnonvarakeskuksen karhukannasta antamien tieteellisten tietojen perusteella ja muutoin saatujen tietojen perusteella, että poikkeuslupa voidaan myöntää haetulle alueelle.

Poikkeuslupa-aika

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa voidaan myöntää karhun, lukuun ottamatta vuotta nuorempaa pentua sekä naarasta, jota tällainen pentu seuraa, pyydystämiseksi tai tappamiseksi elokuun 20 päivästä lokakuun 31 päivään. Näin ollen poikkeuslupa on voitu myöntää päätöskohdassa tarkoitettulle ajanjaksolle.

Tarkoin valvotuissa oloissa

Luontodirektiivin tulkintaohjeessa todetaan (kohta 3–47): ”Samassa tuomiossa täsmennettiin ilmaisua ”tarkoin valvotuissa oloissa” siten, että sillä tarkoitetaan ”erityisesti, että näillä oloilla sekä sillä, miten niiden noudattamista valvotaan, voidaan varmistaa, että kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito tapahtuu valikoiden ja rajoitetusti. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisen on siis kaikkien tähän säännökseen perustuvien poikkeusten osalta taattava ennen päätöksen tekemistä siinä säädettyjen vaatimusten noudattaminen ja seurattava niiden vaikutuksia jälkikäteen. Kansallisella lainsäädännöllä on näet taattava se, että päätöksiä, joilla tähän säännökseen perustuvia poikkeuksia myönnetään, ja tapaa, jolla kyseisiä päätöksiä sovelletaan, valvotaan – myös niihin otettujen paikkaa, aikaa, yksilömääriä ja tyyppejä koskevien vaatimusten noudattamisen osalta – tehokkaasti ja asianmukaisessa ajassa.”

Ns. poikkeuslupa-asetuksen 7 §:n mukaan poikkeusluvan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille metsästyslain 41 §:ssä tarkoitettun poikkeusluvan nojalla tapahtuneen karhun pyynnin tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, poikkeusluvan voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä, niiden sukupuoli, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit. Lisäksi metsästyslain 38 b §:n mukaan on ilmoitettava metsästäjän nimi ja metsästäjännumero.

Suomen riistakeskuksen on puolestaan toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle edellä mainitut tiedot eläimen pyynnistä kerran kuukaudessa. Tässä yhteydessä on myös hyvä huomata, että ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraisi rikosoikeudellinen seuraamus.

Lisäksi poikkeusluvan saajan on nimettävä metsästyslain 30 §:n perusteella metsästyksen johtaja ja tarvittava määrä varajohtajia. Metsästysasetuksen 23 §:n 3 momentin mukaan karhun, suden, ahman ja ilveksen metsästyksen johtajan tulee 1. suunnitella käytännön metsästystapahtumat, 2. antaa metsästykseseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä sekä 3. huolehtia, että poikkeusluvan ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan.

Metsästysasetuksen 23 §:n 6 momentin mukaan seuruemetsästyksessä on joko metsästyksen johtajan tai varajohtajan oltava läsnä. Metsästyksen johtajan tai varajohtajan ei kuitenkaan ole oltava läsnä, jos metsästys tapahtuu vahtimalla. Seuruemetsästyksellä tarkoitetaan metsästystapahtumaa, jossa on läsnä useampi kuin yksi metsästäjä. Tässä yhteydessä on myös hyvä huomata, että metsästyksenjohtajavelvoitteen laiminlyönnistä seuraisi rikosoikeudellinen seuraamus.

Lisäksi metsästyslain 88 §:ssä säädetään metsästyksen valvonnasta. Sen mukaan poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä riistahallintolaissa tarkoitettujen metsästyksenvalvojien tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovat virkamiehet, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään eli käytännössä valvontaa hoitaa Metsähallituksen erätarkastajat. Lisäksi maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus valvoa metsästyslain noudattamista alueellaan. Edellä olevan lisäksi metsästyslain 89 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen tarkastusoikeudesta. Tämä päätös toimitetaan tiedoksi, mikä ilmenee päätöksen jakelusta, muiden ohessa myös metsästyksen valvonnasta vastaaville tahoille metsästyksen valvonnan mahdollistamiseksi ja kohdentamiseksi.

Lisäksi tässä yhteydessä on hyvä mainita, että luontodirektiivin 16 artikla pohjautuu Bernin sopimukseen ja sen 9 artiklaan. Bernin sopimuksen resoluution 9 artiklan tulkinnan mukaan valvonta voi olla joko etukäiteistä – eli lupamenettely – tai jälkikäiteistä eli metsästyksen aikainen tai saalisraportointiin perustuva valvonta- tai näiden yhdistelmä (ks. Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention (2.12.2011): “The provision "under strictly supervised conditions" should be interpreted to mean that the authority granting the exception must possess the necessary means for checking on such exceptions either beforehand (e.g., a system of individual authorisations) or afterwards (e.g., effective on-the-spot supervision), or also combining the two possibilities).”.

Suomen riistakeskus katsoo, että koska pyynnissä on noudatettava mitä metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä tämän päätöksen ehdoissa määrätään, pyynti tapahtuu tarkoin valvotuissa oloissa.

Saaliin haltuunotto

Metsästyslain 2 §:n mukaan metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun.

Metsästyslaissa tarkoitetut riistalajit ovat ns. isännättömiä esineitä, joiden haltuunotto edellyttää metsästyslain mukaisen menettelyn kautta tapahtuvaa

laillista saantoa metsästäjän omaisuudeksi. Koska karhu on täysin rauhoitettu metsästyslain 37 §:n 3 momentin nojalla, ei laillista saantoa voi tapahtua muutoin kuin poikkeuslupamenettelyn kautta. Toisin sanoen karhusaalisyksilön hallussapito tulee sallituksi (=laillinen saanto) vasta, kun on myönnetty luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukainen poikkeuslupa metsästyslain 41 a §:n 3 momentin nojalla, ja saatu saalis sen nojalla.

Loppuyhteenveto

Suomen riistakeskus katsoo, että hakija on ilmaissut yksiselitteisesti, perustellusti ja täsmällisesti sen luontodirektiivin mukaisen hyväksyttävän päämäärän, johon poikkeusluvalla kyseisellä hakemusalueella pyritään. Lisäksi tieteellisten tietojen perusteella voidaan osoittaa, miten metsästyksellä keinona saavutetaan tämä päämäärä. Poikkeuslupan perusteeksi on myös esitetty ja tilastotiedoilla täydennetty riittävä selvitys karhukannasta aiheutuvista konkreettisista vaikutuksista ja ongelmista nimenomaan poikkeuslupahakemusta koskevalta alueelta korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön edellyttämällä tavalla. Näin ollen hakijalle myönnetään metsästyslain 41 a §:n 3 momentissa tarkoitettu poikkeuslupa karhun metsästämiseen päätöskohdan mukaisesti, koska asiassa ei ole myöskään muuta tyydyttävää ratkaisua. Kyseisen määrän metsästäminen ei haittaa myöskään karhun suotuisan suojelutason säilyttämistä tarkasteltavalla luonnonmaantieteellisellä alueella (ns. boreaalinen eliömaantieteellinen vyöhyke), mikä on se maantieteellinen taso, jolla suotuisan suojelun tasoa arvioidaan karhun osalta. Harkinnassa on otettu myös huomioon se, ettei pyynnistä aiheudu myöskään merkittävän kielteisen vaikutuksen vaaraa kyseessä olevan alueellisen tai paikallisen populaation rakenteelle (ks. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu, C-674/17 ja KHO 2026:36, kohta 70). Ajallisesti ja määrällisesti rajattu poikkeuslupa on myönnetty vain karhun vahvalla esiintymisalueella tapahtuvaan pyyntiin valikoivasti ja rajoitetusti. Mahdollistettu pyynti toteuttaa karhukannan hoitosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamista asianomaisella kannanhoitoalueella ja muutoinkin hoitosuunnitelman kokonaisvaltaista toteuttamista. Pyyntissä on noudatettava mitä metsästyslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä tämän päätöksen ehdoissa määrätään. Pyynti tapahtuu näin ollen myös tarkoin valvotuissa oloissa.

Edellä mainituilla perusteilla ja ottaen huomioon oikeusohjeissa mainitut säännökset Suomen riistakeskus on tehnyt päätöskohdasta ilmenevän päätöksen.

Päätöksen täytäntöönpano

Tämä Suomen riistakeskuksen päätös voidaan panna täytäntöön Päätös -kohdassa mainitun ajanjakson alusta lukien muutoksenhausta huolimatta riistahallintolain (158/2011) 31 §:n 2 momentin nojalla. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Oikeusohjeet

Päätöstä tehtäessä on sovellettu seuraavia oikeusohjeita:

metsästyslain (615/1993) 2 §, 30 §, 37 §:n 3 momentti, 38 b §:n 2 momentti, 41 §:n 1, 3, 4 ja 5 momentti, 41 a §:n 1 ja 3 momentti, 88 §, 89 § ja 90 §, riistahallintolain (158/2011) 8 §:n 4 momentti ja 31 §:n 2 momentti, metsästysasetuksen (666/1993) 23 §,

metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 1 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 4 §:n 1 ja 4 momentti, 5 §:n 3 momentti ja 7 §:n 1 ja 3 momentti, valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §, 11 a § ja 11 b § ja Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2026 ja 2027 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1218/2025) 1 §:n 1 momentin 9 kohta.

Muutoksenhaku

Suomen riistakeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta alueella toimivaltaiselta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Käsittelymaksun määräämisen osalta valittaja voi vaatia valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:n nojalla oikaisua Suomen riistakeskukselta. Oikaisuvaatimusosoitus on päätöksen liitteenä.

LISÄTIEDOT

Lisätietoja päätöksestä antaa:

Juha Kuittinen 0294312291 juha.kuittinen@riista.fi

SUOMEN RIISTAKESKUS
Julkiset hallintotehtävät

Sauli Härkönen
Julkisten hallintotehtävien päällikkö

Juha Kuittinen
riistapäällikkö

Päätös on allekirjoitettu koneellisesti riistahallintolain (158/2011) 8 §:n 5 momentin nojalla.

Päätös hakijalle sähköisen palvelun kautta.

JAKELU

Tiedoksi:
LIEKSAN RIISTANHOITOYHDISTYS
JUUAN RIISTANHOITOYHDISTYS
ITÄ-SUOMEN POLIISILAITOS
POHJOIS-KARJALAN RAJAVARTIOSTO
METSÄHALLITUS
LUONNONVARAKESKUS
SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON POHJOIS-KARJALAN PIIRI
TAPIOLA KARELIA RY

MAKSU

Käsittelymaksu 200.00 EUR

LIITTEET

LIITE 1: Lupa-alueen kartta

VALITUSOSOITUS

(Riistahallintolaki 31.1 §)

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta,
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi,
- vaatimusten perustelut,
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi, postiosoite ja muut yhteystiedot. Hallintotuomioistuimelle on ilmoitettava myös valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Valituksessa on ilmoitettava myös sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitteen ilmoittamista ei tarvita.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen,
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta,
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle,
- asiamiehen valtakirja, jollei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa toisin säädetä.

Valituksen tekeminen ja valitus aika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä.

Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä,
- jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä,
- jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee saantitodistuksesta,
- jos päätös on luovutettu tiedoksiannon vastaanottajalle tai tämän edustajalle, tiedoksiannosta on tällöin laadittava kirjallinen todistus, josta on käytävä ilmi tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksiannon ajankohta,
- jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto), tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle. Valitus toimitetaan ensisijaisesti sähköisen asiointipalvelun kautta (<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>). Valituksen voi toimittaa hallinto-oikeudelle myös postitse, sähköpostitse tai tuomalla valituskirjelmän hallinto-oikeuden kirjaamoon. Valitusasiakirjojen on oltava perillä hallinto-oikeudessa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen kello 16.15. Viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan kuitenkin saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana laissa tarkoitettulla tavalla. Postittaminen tai muu toimittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitus aika jatkuu kuitenkin vielä seuraavaan arkipäivään klo 16.15 saakka.

Käsittelymaksu

Hallinto-oikeuden päätöksistä voidaan periä oikeudenkäyntimaksu. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy <https://tuomioistuimet.fi/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksut/hallinto-oikeudessa.html>.

Hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite: Itä-Suomen hallinto-oikeus, PL 1744, 70101 Kuopio
Käyntiosoite: Itä-Suomen hallinto-oikeus, Minna Canthin katu 64, Kuopio
Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi
Puhelin: 029 56 42502 Faksi: 029 56 42501

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n sekä Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2026 ja 2027 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1218/2025) 1 §:n perusteella määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen valtion maksuperustelain 11 b §:n nojalla oikaisua. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksessa, joka osoitetaan Suomen riistakeskukselle, on ilmoitettava seuraavat asiat:

- vaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot (postiosoite ja puhelinnumero tai sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa)
- päätös, johon haetaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Jos vaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja tarvittavat yhteystiedot.

Oikaisuvaatimuskirjelmän liitteet

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä:

- päätös, johon maksun periminen perustuu, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys oikaisuvaatimusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Suomen riistakeskukselle
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei toimi asianajaja tai yleinen oikeusavustaja.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittaminen

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa Suomen riistakeskukselle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Postittaminen tai muu toimittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Suomen riistakeskukselle ennen kuuden kuukauden määräajan päättymistä, jotta vaatimus voidaan tutkia. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, määräaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän.

Käsittelymaksu

Oikaisuvaatimukseen annettava päätös on maksuton.

Yhteystiedot

Suomen riistakeskuksen yhteystiedot löytyvät päätöksen etusivulta.